

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Delo v vinogradih.

(Konec.)

V prvi vrsti se gre tu za starejši les, tedaj za stare (lanske) šparone, dalje cele veje ali dele debla, ako hočemo trto znižati, kar je pri visokih trtah zelo umestno. Trte z nad 50 cm visokim starim lesom niso pravilno vzgojene, ne rastejo močno, rodijo malo in delajo preveč sence, zato jih je treba znižati.

Take večje rane je z nožem še gladko prirezati, nakar se do spomladi zasušijo in potem nič več ne solzijo. Na vsaki trti pustimo pa neobrezano vsaj eno nižje stoječo mladiko za ščap ali reznik in eno, k večjemu dve višje stoječi mladiki (eno za rezervo) za napravo šparona. Da so te mladike rodovitne, morajo stati na dvoletnem lesu. Da ne utrpel škode, jih — če je treba — privežemo na lahko na kol.

Dalje osnažimo na trtnem deblu odkopano trtno skorjo, za katero se vedno skriva dosti zalege raznega mrčesa in porežemo tudi gladko rosne korenine, to je one trtne korenine, ki rasteje tik pod površjem zemlje iz koreninskega debla.

Če jih pustimo rasti, škodujejo te koreninice trti s tem, da se razvijajo na škodo njenih glavnih, globokeje ležečih korenin.

Zato je prav, da imamo pri pripravljalni režnji poleg škarij, ostrega noža in žagice tudi motiko v roki, s katero trto do prvega členka, to je približno na ped globoke odkopamo, da lahko obrežemo rosne korenine. Kdor ni rosni korenin obrezoval pri trti od mladega, tako da so postale že preveč močne (na prst ali bolj debele), ta jih ne sme sedaj vseh kar naenkrat porezati, ker je trta na nje že navajena in bi oslabela. Zgoditi se to mora polagoma tekom dveh do treh let. Trte, ki jim pustimo rasti rosne korenine, so vedno izpostavljene poškodbi po motiki i. t. d. in je v takem vinogradu videti vedno mnogo poginulih trt.

Trte z močnimi rosni koreninami poznamo koj, če jih odvežemo od kola, ker se klatijo, kakor da bi bile brez nog. To je zaradi tega, ker so jim globokeje, glavne korenine oslabele ali celo odgnile in ostale so le zgornje, rosne korenine, ki so se na škodo prvih preveč razvile. Snaženje rosni korenin mora tedaj spadati k rednemu vsakoletnemu delu v vinogradih koj od mladosti trt pričeneši.

Za snaženje odpokane skorje je dobro, da imamo ne pretrdo, drateno krtačo.

Poleg predrežnje izvršimo lahko v vinogradih po zimi še gnojenje in zemljanje, kolitev in kopanje.

Pravilno gnojenje vinogradov je bilo nedavno na tem mestu temeljito opisano. Da je potrebno, o tem gotovo nihče ne dvomi. Žalibog pa trpi velika večina naših vinogradov lakoto. Da v takih vinogradih trte pešajo in ne rodijo, ni čuda. Če se vinograd ne gnoji, v pravem času ne obdela in na zadnje še nezadostno škropi, smo lahko kmalo ob njega.

Gnojimo najbolje z dobrim, preginitim hlevskim gnojem ali pa z dobrim kompostom (mešancem).

Zadnjemu je dobro „za zabelo“ pridejati tudi nekaj umetnih gnojil. Gnojimo lahko sredi vrst v izkopane pol metra široke 15 do 20 cm globoke jarke ali pa tudi lahko gnoj enakomerno po vinogradu raztrosimo in ga ali globoke podkopamo, ali pa kar je še boljše podštihamo. Pri tem ne smemo pozabiti, da trta ne srka hrane iz gnoja skozi kolje ali skozi koreninsko deblo, temveč skozi najfinejše (najtanjše) nitkine ali lasne korenine, ki se nahajajo na koncu korenin. Pri starejših trtah gnojimo tedaj bolj sredi vrst, ne pa pri koleh.

Zemljanje ali zasipavanje zamore gnojitev le nepopolno nadomestiti. Na mestu je zlasti tam, kjer zemlje manjka ali kjer je zemlja slaba. Zlasti v zadnjem slučaju zemljanje lahko veliko koristi. Samo ob sebi umevno pa je, da se ne sme trt preveč zasipati.

Gnojenje in kopanje se seveda vrši lahko ob enem in to je pri sedanjem pomankanju delavcev gotovo velike važnosti.

Zimska ali jesenska kop se mora izvršiti prav globoko, da se zemlja globoko prerahla, tedaj s težko motiko (kopalnico) ali z lopato (štihavnico).

Pri tem naj se zlasti v plevelnatem vinogradu gleda na to, da se grude dobro obračajo, da se tedaj ruša obrne, „na glavo“ in tako v zemlji do spomladi dobro segnijo. Grud pri tem razbijati ni treba, kajti čim bolj grobo je vinograd okopan, tem bolje je.

V takem vinogradu se zemlja bolj prezrači in zračna vlaga nanj bolj učinkuje. Mraz potem še sam kepe do spomladi razdrobi. — Kdor okopa vinograd jeseni ali pozimi, stori tedaj jako prav. Spomladna kop se lahko vrši potem veliko bolj pozno in se s še enkratno poletno kopjo izhaja celo leto.

Svetujem tedaj, kolikor dopušča čas in vreme, da že sedaj: 1) izvršimo predrežnjo, 2) nakolimo, 3) okopamo in pognojimo in še-le ko nastane trajno toplo vreme, to je po sv. Jožefu, narežemo šparone in ščape (reznike). Če se je bati poznega mraza povežimo šparone še-le tedaj, ko trta že odžene. Tudi s tem, to je s pozno vežnjo, obvarujemo mnogo očes morebitne pozebe.

B. Skalicky.

Vojni pregled.

Lovčen.

Kakor smo prinesli že v zadnji številki veselo avstrijsko uradno poročilo, je bil Lovčen po tridnevni trdih bojih po naših zmagovitih četah vzet. Osvojitev svetovnoznane trdnjave je za vso Avstrijo daleko-sežnega pomena v vojaškem in političnem oziru. Lovčenski uspeh se mora uvrstiti med najizvirnejše uspehe v svetovni vojni. Dosegel se je, ker so sodelovale izborna vse topničarske sile s čudovitim junaštvom naših napadalnih čet. Naše bojne ladje so streljale na morski strani iz izliva Tivat

na kameniti lovčenski rob, o katerem se je sodilo dozdej, da ga ni mogoče premagati. Lovčen je postal po mednarodnem topničarstvu podpiran v sedanjih svetovni vojski ena najmodernejših, najsilovitejših in najboljših oboroženih trdnjav. Črnogorske postojanke so bile tako močno utrjene, kakor si moremo sploh predstavljati. Baterije možnarjev, težke havbice in veliko srednjih topov je tvorilo nasip iz železa in iz ognja nad lovčenskimi strminami, po katerih se je plazila naša pehota proti vrhu. Na grebenu Solar so morali naši premagati močno naprej potisnjeno postojanko pehote, katero so ojačili s poljskimi in z gorskimi topovi in ki so jo vztrajno branili. V soboto smo se je že polastili.

Pehota je nato v varstvu topov pričela prodirati in napadati Lovčen. Napadali so celo nedeljo in ponoči do ponedeljka. V prvih jutranjih urah so zasedli naši tudi robove visoke planote. Črnogorci so izpraznili te postojanke šele v zadnji uri in so poizkušali med svojim begu podobnim umikanjem rešiti, kar so mogli rešiti.

Naši oddelki so pričeli takoj zasledovati in so dosegli Njeguš, kjer se nahaja črnogorski arzenal in municijsko skladišče. Črnogorske čete, ki so držale prostor med morjem v smeri proti Punta Magrin in Budvo, so naši prisilili, da so se morale umakniti. Črnogorski zadnji oddelki so se obupno in krvavo branili.

Severnozahodno od Njeguša so držali Črnogorci obmejne višine do Orehovca ob notranjem kotorskem zalivu. Ko so predrl naši središče, so morali Črnogorci tudi to črto popustiti. Sovražne izgube so bile tudi tu občutne.

Po 70 urnem vztrajnem boju so iztrgali naši sovražniku tudi črnogorske postojanke, ki se nahajajo severno od Krivošije, vsekane v skale in se raztezajo južnovzhodno in severozahodno od Grhova pred naso črto.

*

LISTEK.

Kako je izginila straža?

Črtica iz ameriške vojne. — Prevel S. V.

Krasna noč je bila 4. avgusta 1862, ko je taboril osmi ohijski polk ob močvirju poleg reke Blue-River. Ob kraju močvirja je stražil Dick Thompson in s puško na rami hodil gori in doli. Njegov prijatelj Harry Meeks ga je lahko videl iz svojega šatora in je s tovarišem Tomom Ware občudoval njegovo močno razvito postavo. Nista ga dolgo gledala, ko je obstal in se, s hrbotom proti močvirju obrnjen, leno naslanjal na puško.

„Mislim, da Dick še ne bo truden“, se je obrnil Tom proti svojemu drugu; „to bi bilo še prezgodaj, kajti štiri ure straženja, so se še-le pričele.“

„Dobro bi bilo, da bi šla, predno se uleževa, še malo k njemu in mu neseva kaj jedi, kajti revež ni še ničesar zavžil. Jaz imam še nekaj kruha v moji torbi“, je dejal dobrosrčni Harry.

„In jaz še kos sira“, je pristavil Tom. Harry je spravil oboje v žep in se napotil proti tovarišu. Ni še naredil deset korakov, ko je Dick naenkrat izginil. Postal

je, si pomel oči, da bi se prepričal, ali je videl prav, — toda mesto, kjer je stal Dick Thompson, je bilo prazno in on se ni mogel varati. Ni si mogel razložiti čudežnega izginjenja svojega tovariša in tudi na mestu ni našel ničesar, kar bi mu slučaj razjasnilo.

Obrnil se je, da bi poklical desetnika; predno pa je mogel odpreti usta, je padlo nekaj poleg njega. Oziroma se je za tem in videl je predmet, ki se je hitro umaknil nazaj in ki ga je on imel za veliko kačo. Šumenje in pokanje v bičju kraj močvirja, ki se je nekaj časa čulo, ga je v tem utrdilo.

„To gotovo ni v nikaki zvezi z mojim prijateljem“, je mrmral predse, „in na čudeže tukaj tudi ne smem verovati.“

Poklical je korporala in čez malo časa se je isti prikazal. Bil je jako presenečen in je dal temu tudi s tako glasnimi kliči duška, da je bil v kratkem zbran cel polk okoli njega. Preiskali so vsak grm in vsako skalo, a niso našli ničesar sumljivega.

„Kaj enakega še nisem doživel“, je dejal polkovnik, „in Harry Meeks priseže, da straža ni utekla nikamor.“

„Harry se gotovo moti“, je odvrnil major. „Mesečna svetloba ga je varala; mož se je po rokah in nogah splazil naprej

in se lahko odtegnil njegovim pogledom v veliki travi.“

„Gotovo bi ga videl gospod major“, je pripomnil Harry, „in Dick tudi ne more biti kak ubežnik.“

Polkovnik je med tem neprestano gledal na košček suhe zemlje, ki se je dvigala v močvirju močno zaraščena z grmovjem, kakih deset korakov od kraja, kjer je stala straža.

„Kaj je? Kaj vidite?“ je vprašal major. „Mogoče, da se motim“, je odgovoril polkovnik. „Glejte, tam na otočku med grmovjem. Mar se ne vidi, kakor bi visel klobuk?“

„On je!“ je vskliknil major. „Gotovo se je tam skril, da ob priložnosti pobegne dalje.“

„Tega ne verjamem“, je odvrnil polkovnik; „moral bi ga videti in — vidite? Sedaj se popolnoma lahko razloči klobuk; nekdo je gotovo tamkaj.“

„Kdo drugi naj bo, če ni Thompson! — Halo, Thompson, ste vi?“ je zaklical major. Nikakega odgovora.

„Naprej, vojaki, sledite mi!“ je zapovedal major okoli stoječim. — Blisk — strel iz goščave — in major se je zgrudil. Dvignili so ga in odnesli v šator; krogla mu je zdrobila koleno.

S polkovnikom na čelu so drveli vojaki naprej in kmalu dosegli otok, kjer so videli, kako je skušal velik mož, s puško in vrvjo na rami, ubežati pred njimi.

„Primité ga, dečki!“ je zaklical polkovnik in že so ga imeli vojaki v pesteh.

„Kdo ste?“ ga je vprašal polkovnik. „Vstaš!“ je odgovoril ponosno.

„In kaj stikate v bližini našega tabora?“ „Lovim, lovim!“

Polkovnik je vzel vrv z močeve rame in si jo ogledal. „Laso!“ je vskliknil, „čemu ga imate?“

„Da lovim vojaške straže in jih zadržim“, je odgovoril z vražjim nasmehom.

Polkovnik se je stresel. „Ena naših straž je bila postavljena tu ob močvirju“, je dejal, „nam lahko razložite, kam je izginila?“

„O, lahko, če hočem“, je odgovoril vstaš. „Je precej hitro izginila, kaj ne?“ „Da!“

„Povem vam, saj mi itak nič ne koristí, če molčim.“

„No, torej?“

„Vrag je prišel in jo je vzel“, je odgovoril. — Na daljna vprašanja ni hotel več odgovarjati.

V primorskem delu Črnogore je najvažnejša skupina planine Lovčen. To je precej ravna visoka planota, obkrožena s planinskimi vrhovi Babljakom, Jezerskim vrhom in Treštanikom. V bližini Treštanika se nahajajo izviri takoimenovanega Ivanovega korita, ki odteka v Blatišta, kamor izginjajo skozi požiravnik. Proti Jezerskemu vrhu se vzpenja Štirovnik; oba se spuščata v strmih pobočjih k Boki Kotski, dočim se spušča Lovčen polagoma v ravninah proti Njegušem in Cetinju ter na tej njegovi strani ne odteka noben potok. Po Lovčenu se je nekoč tudi celo cetinjsko polje zvalo Lovčenski dolac.

Lovčen je najčeste imenovani vrhunec Črnogore, to je „sveta gora“ Črnogorcev kot grob slavnega pesnika in kneza vladike Petra II. Njeguša. Lovčen, najvišja planina primorske skupine, je krona široke in visoke planote, ki zapira zaledje veličastne Boke Kotske. Sedlo Krstac (984 m) tvori prelaz iz Kotora na Cetinje, a nedaleč teče po strmih pobočju politična meja med Avstro-Ogrsko in Črnogoro.

Lovčen se deli na dva glavna grebena: Štirovnik (1723 m) in Jezerski vrh (1657 m) ali Lovčen v ožjem smislu. Od povsodi v Črnigori, z Durmitorja kakor tudi s Komova, se vidijo značilne oblike Lovčena, in že preje nego krene parobrod v Boko Kotsko, pozdravlja potnike z višine Lovčen. Krog Lovčenovih hribov brije neprestano hladni veter, tako, da se odpira odondi na vse strani krasen razgled, kakršnih je malo v Črnigori. Zares, pesniška duša kneza Petra II. je morala vedno pohitevati na ta veličastni vršac, s katerega se odpira diven pogled na vse strani. Pa tudi priprosti Črnogorec gleda z zanosom na svojo sveto goro ter jo s ponosom kaže tujcu. Da, Lovčen je tako prirastel k srcu vsakega Črnogorca, da si Črnogore brez Lovčena niti misliti ne more.

*

Lovčen je najvišji vrh kraške skalnate stene, ki zapira črnogorsko visoko planoto Njeguš proti Kotskemu zalivu in proti planoti Župa. Pobočje tega gorskega nasipa je visoko približno 11 metrov, Lovčensko gorovje samo se pri Štirovniku dviga do 1759 m na morjem. Avstrijsko-črnogorska meja gre v črti nekoliko pod grebenom gorovja pri Pestingu do 1079 metrov visoko, kjer se vije glavna cesta v Črnogoro in stara gorska cesta iz Kotora v Njeguš, meja se nato povsje in se vije onstran gorske ceste ob Lovčenu kakih 800 metrov visoko čez prelaz Goliš, kraj Stojanovič in utrdbo Kosmač do gorá nad Sutomorom in Špičem.

Vrhovi Lovčena, ki ga smatrajo Črno-

gorci za sveto goro in za znak svoje dežele, pripadajo Črnigori, vzhodje in strmi robovi so avstrijski, dasi so tu tudi skupni pašniki, na katerih pasejo skupno čredo črnogorski in dalmatinski pastirji.

Meja pri Kotoru je za nas tako neugodna, da se nahaja notranji kotski zaliv v vedni nevarnosti. Kotor postaja v zadnjih letih, posebno odkar je izbruhnila vojska z Italijo, vedno važnejši, saj se tu nahaja naše drugo za Puljem najvažnejše morskotratno pristanišče.

Vprašanje, naj se meja na Lovčenu uredi, se je zadnja leta večkrat izprožilo. Prvič so je izprožili, ko so pričeli Črnogorci ob aneksijski krizi utrjevati zahodne lovčenske strmine. Izprevideli so, kakšna napaka se je storila svojčas, ko so določali mejo med Črnogoro in Dalmacijo. Vprašanje Lovčena se je drugič izprožilo ob balkanski vojski leta 1912. med pogajanjimi s Črnogoro o Skadarskem jezeru.

Gospodarskega pomena pač to kraško robovje nima, vojaško je pa Lovčen za Črnogoro le važen v slučaju napada na Avstrijo.

Črnogora se je vedno trdovratno branila, naj se uredi meja tako, kakor je želela Avstrija. V prvi vrsti so črnogorskega kralja v tem oziru hujskali naši takratni zavezniki Lahi. Bolj kot Črnogorci so Italijani ljubosumno stražili gorskega orjaka, o katerem so znali, da zmanjšuje pomen Kotora. Kako visoko da cenijo Italijani Lovčen, dokazuje izjava Cadorne ob začetku vojske, da bi se Italija nikdar ne vojskovala z Avstrijo, dokler niso v nevarnosti vprašanja o razdelitvi posesti ob Jadranskem morju, posebno pa vprašanje Lovčena.

*

Cetinje.

Glavno mesto Črnogore Cetinje, poleg Madrida najvišje evropsko prestolno mesto (Cetinje 638 m, Madrid 658 m, Monakovo 520 m, a vsa ostala prestolna mesta nižje od 200), oklepajo od vseh strani visoke gore. Cetinje je sedež kralja, ali kakor pravi navadno Črnogorec „gospodarja“, in vseh državnih in cerkvenih oblasti. Cetinje se od večjih vasi razlikuje samo v tem, ker so hiše večinoma pokrite z opeko in ker ima nekoliko še precej lepih javnih poslopij. Vladike-gospodarji Črne gore so imeli svoj sedež v samostanu pod Orlovim kršjem. Tu je bil „najstarejši dvor“ črnogorskih vladarjev, a za turških vpadov je bil tudi trdnjava ter nas sponinja davne črnogorske preteklosti, ko je bil vladika ob enem tudi knez, a samostan ob enem trdnjava. More se reči, da je tukaj okame-

njena najslavnejša stran črnogorske zgodovine. V samostanski cerkvi so zakopani nekateri črnogorski vladike-gospodarji, med njimi tudi prvi vladika iz rodu Petrovića-Njeguša, Peter I. „sveti“. Malo višje od samostana se vidi stolp, katerega so v prejšnjih časih krstili za „Tablja“, ker so na njem Črnogorci obešali lobanje znamenitejših Turkov, katere so v bojih pobili. Danes se nahaja v tem stolpu največji zvon cele Črne gore.

Ko se je vrnil leta 1838. vladika Peter II. Njeguš iz Rusije, je pričel zidati na Cetinju nov kneževski dvor, v katerem je bilo 25 sob. Skupaj z vladko so stanovali vsi senatorji in knežji tajnik. V obširni dvorani tega dvora je zbiral v zimskih večerih vladika Peter II. svoje Črnogorce. Tukaj se je z njimi pogovarjal, pretresal državne posle in poslušal petje junaških pesem. V eni sobi je imel vladika za svojo zabavo „biljard“, zato so Črnogorci po njem imenovali knežev dvor „Biljarda“. Ta dolgi knežji „stari dvor“ je obdan z visokim, močnim kamenitim zidom, a na vsakem od štirih vogalov se nahaja stolp. Ti stolpi so bili zgrajeni v brambo proti turškim napadom. Danes se nahaja v domu Petra II. „rezi zemlje škole“ (bogoslovje z gimnazijo), a v prvem nadstropju ministrstva in uradi. Na dvorišču tega poslopja stoje še danes kot žive priče črnogorskega junaštva oni topovi, ki so bili osvojeni pri zavzetju mesta Žabljaka leta 1835. S to prvo zgradbo v neposredni bližini osamljenega starega samostana se pričinja današnje Cetinje.

Šele sedanji kralj Nikola je dal sezidati nov dvor, v katerega se je preselil iz „Biljarde“.

Pred tem „novim dvorom“ stoji pri uhođu kraljeva straža („perjanici“), na dvorišču na visokem drogu se vije kraljeva zastava. Malo v stran od kraljevega dvora je bila sezidana pred par leti zelo ukusna enonadstropna palača prestolonaslednika Danila. Lepa stavba je še „Zetski dom“. To je pravzaprav čitalnica, ali ima prostor tudi za predstave. „Zetski dom“ je središče društvenega življenja. Cetinje šteje okoli 5000 prebivalcev in ima od leta 1891 tudi vodovod. Kljub vsemu napredku Cetinja pa moramo pripomniti, da ni pripravnega za prestolno mesto bivše povečane Črne gore in se je že tudi razpravljalo, da se prestavi sedež črnogorske vlade v kak drug kraj.

Glavno mesto Črnogore je strateško velevažno. V mestu se križajo vsa pota, ki vežejo razne dele Črnogore. V Rjeko, v Nikšić in v Podgorico vodijo iz Cetinja izvrstne ceste. Poleg ceste v Kotor vodi še ena vozna cesta naravnost iz Cetinja skozi Bjeloši in skozi Ivanovo Korito na Lovčen. Pri Bjeloši se odcepi precej dobra vozna cesta proti meji nad Budvo, ki vodi na vrh Huma. Pot čez Čehanje je bila za dovoz preskrbe črnogorskih ofenzivnih čet proti Trebinju, Bileku in Avtovcu velike važnosti. Kdor se nahaja v Cetinju, gospodarji celi deželi.

*

Na 10 km široki fronti med morjem in bosansko mejo nadaljuje Köveszova armada svoje prodiranje v zahodno in južno Črno goro. Strateški položaj Črne gore je postal skrajno neugoden. Težišče si moramo misliti na črti Plava-Budva. Eno stran tvori Tara, druga črta Budva-Avtovac. Obe stranski črti tvorita našo sedanjo fronto; težišče pa še odprta vrata za umikanje v Albanijo. Kratko rečeno, tvori danes naša črnogorska fronta približno obliko podkve, ko je odprtina široka še kakih 80 km. Skozi to odprtino se morajo najhitreje umakniti vse sovražne čete iz prave Črne gore, če se hočejo še rešiti. Skrajno težavnega prehoda čez Taro, ki teče na mnogih mestih blizu 1000 metrov globoko, ne bo treba priboriti. Črnogorci se morajo vsled nastalega strateškega položaja od tu takoj umakniti, sicer bodo zajeti. V tem se še-le vidi, kako

izvrsten je bil načrt našega vojnega vodstva za ofenzivo proti Črni gori. Naše čete so z glavno silo napadle tam, kjer so jih sovražniki najmanj pričakovali. S Cetinjem, posledica osvojitve Lovčena, lahko rečemo, da smo obvladali Črno goro, kajti kdor ima v oblasti Cetinje, ta lahko gospodarji nad celo Črno goro. Gotovo je, da se bodo vršili še hudi boji s Črnogorci, posebno pri Skadru, katerega so sedaj močno utrdili. A dejstvo je, da je poleg Srbije premagana tudi Črna gora in da je popolna osvojitve vsega črnogorskega ozemlja le še vprašanje kratkega časa. In tako bo postal za belgijskim in srbskim kraljem tudi črnogorski kralj Nikita le kralj po naslovu.

*

(Poročilo iz „Slovenca“.) Cetinje je majhno mesto z nizkimi hišami in širokimi cestami, v čudoviti legi z razgledom na Lovčen, ki se kaže od tu skoraj še veličastnejši nego iz Boke. Trenotno stanje mesta in njegovih prebivalcev pač ne odgovarja splošni predstavi.

Vse snažno; o bedi na Cetinju samem ni veliko opaziti. Pomanjkanju kruha se v bližnjih dneh potom vojaške uprave popolnoma odpmore. Prebivalstvo se obnaša nad vse miroljubno, vneto za službo, prijazno in uslužno. Celo svoje zaloge orožja izroča, ne da bi bilo pozvano. Ljudje tekmujejo medseboj v gostoljubju in se ponujajo na cestah, da sprejmo pod streho naše častnike. Komaj imaš čut, da si v sovražnikovi deželi. Med prebivalstvom in četami vlada najboljši sporazum in brezhiben red. Vedno jasnejše se čuti tu kakor v Srbiji, da tiči pravi sovražnik drugje.

Pred vsakim javnim poslopjem stoje c. in kr. straže, a le radi previdnosti. Kajti bati se ni absolutno ničesar. V arzenalu se je dobil bogat plen. Vse je bilo tu v najlepšem redu. Moderne strojne puške s patronskega pasovi so ležale pripravljene, modelne sobe z vsemi mogočimi puškami in drugim orožjem, stružnicami in stroji so se nahajale v brezhibnem stanju. Z eno besedo: velika orožna zaloga pušk, revolverjev in handžarjev je bila naložena v zabojih. Na dvorišču za arzenalom je stalo veliko s snegom pokritih topov, da ni bilo takoj moči spoznati znanke. Vsekakor jih je bilo več moderne konstrukcije iz italijanskega in francoskega vira.

Konak napravlja precej skromen in zmeren vtis. V notrajnosti je bilo vse puščeno nedotaknjeno. V vsej naglici se je izvršil odhod. Tako je v spalnici ležala na mizi še obrisača in postelja je bila še razkopana. Pred njo pisalna miza s stolom. Desno v kotu visi patent, s katerim je bil kralj Nikita svoj čas imenovan za najvišjega imetnika nekega avstroogrskega polka. Ob strani leži na mizi plaketa našega cesarja. Stena je okrašena z orožjem. V prestolni dvorani visi na stenah majhna galerija slik, med njimi portreta našega cesarja in pokojne cesarice iz njenih mladostnih let, dalje slike Napoleona, Aleksandra I. II. in cesarice Dagmar, kakor tudi več slik italijanske kraljeve dvojice. Neznatna je v tej palači pesniškega kralja — knjižnica. V nekem skritem delu konaka vodijo ozke stopnice skozi mala vrata v neznatni prostorček, kjer leže knjige vse navskriž po tleh in mizah. Začuden obstaneš. „Troppo piccolo“ (premajhno), meni opravičujoče smeje se sluga. Dvorni maršal in služabništvo je bilo ostalo.

*

Avstrijsko uradno poročilo.

Cetinje v avstrijskih rokah. Dunaj, 14. januarja. — Glavno mesto Črnogore je v naših rokah. Poraženega sovražnika zasledujoč so naše čete včeraj popoldne vkorakale v Cetinje, prestolico črnogorskega kralja. Mesto je nepoškodovano, prebivalstvo mirno.

Dunaj, 14. jan. — Črnogorci so popustili svoje glavno mesto in so se pričeli umakati na vseh točkah svoje južne

Nazajgrede so našli tam, kjer je stal preje vstaš, puško. V splošni razburjenosti je dosedaj nihče ni videl. Harry Meeks jo je pobral in spoznal v njej Dick Thompsonovo lastnino.

Ko so pokazali puško polkovniku, je zagrabil vstaša za goltanec. — „Če nečete v najkrajšem času viseti na lastni vrvi, mi povejte, kaj se je zgodilo z vojakom!“

„Le obesite me, kakor hitro hočete“, je odgovoril vjetnik hladnokrvno, „toda od mene ne zveste ničesar več.“

„In zakaj ne? Kak vzrok imate, da ne poveste?“

„Ker mi dela veselje, vas videti v zadregi.“

V tem trenutku je kriknil eden izmed vojakov in pokazal na tla. Vsi so pogledali tja in videli so štrleti človeško roko iz močvirja.

„O Bog, kaj je to?“ je vskliknil polkovnik. „Dvignite ga ven!“

Malo minut je preteklo in pred njimi je ležalo Dick Thompsonovo mrtvo truplo, vse blatno in mokro.

„Vi veste za ta čin“, je dejal polkovnik, obrnjen proti vjetniku. „Imate pogum, ga priznati?“

„Ha, pogum! — Tega ne manjka nobenemu možu moje vrste!“ je vskliknil vstaš in se divje ozrl naokrog. „Da, jaz vem za to. Vrgel sem laso po straži in ker se ji je isti zadržal okoli vratu, se mi je posrečilo, potegniti ga k sebi, ne da bi kaj kriknil. Drugo si lahko mislite: shodil sem moža v močvirje. Potem sem vrgel svoj laso po možu, ki se je blizal straži, a sem žalibog zgrešil in hitro potegnili vrv nazaj, da bi vrgel še enkrat. Ko pa je poklical korporala, se mi je zdelo najboljšje, da se mirno zadržim in sem ustrelil, ko sem videl, da sem odkrit.“

„Vi ste lopov prve vrste“, je dejal polkovnik, „in jutri boste obešeni, kakor gotovo se pišem Smith.“

„Vstaš se ne boji smrti“ je bil hladni odgovor.

*

Ob zori je bil Dick Thompson pokopan z vsemi častmi; mal hribček in na njem sirovo stesan križ oznanjata, kje leži.

Po njegovem pokopu, daleč od svetega kraja, so obesili lopova.

Dan pozneje se je bila bitka pri Guines-Mille, v kateri je polkovnik Smith umrl junaške smrti.

in zahodne bojne črte. Med zasledovanjem so prodrle naše čete čez črto Budva-Cetinje-Grahovo in prodirajo tudi vzhodno od Bileča in pri Avtovcu v črnogorsko ozemlje. V naše roke so padli pri Grahovu trije topovi z moštvo, 500 pušk, 1 strojnica, veliko streljiva in drugega vojnega orodja. Pri Beranu in zahodno od Peči nič novega.

Dunaj, 15. jan. 1916. — Naše vojne sile so zasledujoč premaganega sovražnika zasedle s svojim južnim krilom Spič. V Cetinju smo zaplenili 154 topov razne vrste, 10.000 pušk, 10 strojnic, veliko streljiva in vojnega materiala. Število v bojih za lovčensko ozemlje zaplenjenih topov se je povišalo na 45. Število večeraj privedenih ujetnikov znaša 300. Južno od Berana, kjer se sovražnik še vztrajno brani, so vzeli naši bataljoni z naskokom utrdbe višino Gradino.

Dunaj, 17. jan. — Črnogorski kralj in črnogorska vlada sta prosila 13. januarja, naj prenehajo s sovražnostmi in sta prosila, naj se prično mirovna pogajanja. Odgovorili smo, da se more ta prošnja ugoditi le, če črnogorska armada odloži brez-pogojno orožje. Črnogorska vlada je večeraj sprejela našo stavljenjo zahtevo, da brez-pogojno položi orožje.

Dunaj, 18. jan. — Pogajanja, s katerimi se uredi, kako naj položi črnogorska armada orožje, so se pričela večeraj popoldne. Naše čete, ki so medtem zasedle še Virpazar in Rijeko, so ustavile sovražnosti.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

K udaji črnogorske armade. Število vojakov, ki so sedaj položili orožje in pridejo v avstrijsko ujetništvo, utegne znašati krog 50.000 mož. Črnogorska vojska sestoji v smislu organizacije iz 4 pehotnih divizij, katera skupna moč znaša 59 bataljonov, 12 strojnopuškinih stotnij, 12 gorskih baterij, 6 poljskih baterij, to je okroglo 40.000 pušk, 150 poljskih topov in 60 strojnih pušk. Nedvomno je pa četverospornost izprešal še več borcev in oborožbo artiljerije zvišal na svoje stroške. Ker se vse, kar more nositi orožje, pritegne v vojno službo, se more računati s stanjem 60.000 mož. Če vzamemo, da so znašale dosedanje izgube 10.000 mož, ostane število 50.000 mož, ki se je z razpršenimi Srbi gotovo doseglo.

Dunaj, 15. jan. 1916. — Sovražnik je tudi večeraj streljal na prostoru pri Naborjetu in pri Rablju, posebno na posamezne kraje. Naše čete so iztrgale ob goriškem območju Italijanom po zadnji bitki močno utrjeno zasedeno postojanko pri Oslavju.

Neki sovražni letalec je preletel Ljubljano in je metal bombe. Ranjen ni bil nihče in povzročil ni nobene škode.

Dunaj, 16. jan. — Ob primorski fronti je proti hribu Sv. Mihaela goriškemu in tolminskemu območju kakor tudi proti Mrzlemu Vrhu postal topovski ogenj silovitejši, ne da bi sovražna pehota kje napadla.

Pri osvojitvi posadke za cerkvijo na Oslavju, o kateri se je že večeraj poročalo in katero so zavzeli oddelki polkov št. 52 in 80, je bilo ujetih 933 Italijanov, med njimi 31 častnikov, ter zaplenjene tri strojne puške in trije metaleci min. Tudi pri tolminskem območju so naše čete vzele nek sovražni strelski jarek.

Ob tirolski fronti so bili topovski boji v odsekih Schluderbacha in Lavaronne-Folgarija živahnejši.

Med svojimi domačimi gorami ob ogroženih mejah svoje dežele zvesto stoječ na straži obhajajo danes s puško v roki tirolski cesarski lovci stoletnico svoje ustanovitve. Hvaležno se spominja vojna sila na severu in jugu slavnih činov ter vrlih čet, v katerih še vedno živi duh junakov iz leta 1809 in katere so si v velikem borenju sedanjosti vnovič priborile neusahljiv lovor.

Dunaj, 17. jan. — Boji s topovi na posameznih točkah primorske in tirolske

bojne črte se nadaljujejo. Cerkveno pobočje pri Oslavju so naše čete zopet zapustile, ker je tja osredotočil sovražnik ogenj svojega topništva. Na Goriškem so prisilili naši letalci več italijanskih zrakoplovov, da so se morali spustiti na zemljo in so metal bombe na sovražne tabore.

Dunaj, 15. jan. 1916. — Novoletna bitka v vzhodni Galiciji in ob besarabski meji se nadaljuje. Prostor pri Toporovcu in vzhodno od Raranca je tvoril zopet pozorišče ljutega borenja, ki je v ljutosti prekosilo vse prejšnje na tem bojišču se vršče boje. Vztrajni sovražnik je vodil večeraj štirikrat, na posameznih mestih šestkrat, svoje 12 do 14 vrst globoke napadalne oddelke proti postojankam, za katere se bije vroč boj. Vrgli smo ga vedno zopet nazaj, ne redko v približnem boju z bajonetom. Za izgube sovražnika poda merilo dejstvo, da so na bojnem prostoru neke avstrijske brigade našli nad 1000 ruskih trupel. Ujeta sta dva ruska častnika in 240 mož. Vrli branilci so držali vse svoje postojanke; Rusi niso pridobili nikjer niti pedi na prostoru.

Ob Stripi in v Voliniji nobenih posebnih dogodkov.

Dunajska deželna bramba je odbila ob Korminu premočen ruski napad.

Dunaj, 16. jan. — Nov težki poraz, katerega so Rusi doživeli na svoj novoletni dan, je bil večeraj zopet vzrok bojnega odmora, katerega je od časa do časa motil topovski ogenj, ki je bil včasih močnejši, včasih slabjši.

Južno od Karpilovke v Voliniji je neko poizvedovalno poveljstvo napadlo rusko postojanko in pobilo njeno posadko.

Dunaj, 18. januarja. — Ker se tudi večeraj niso pripetili kaki posebni dogodki, se lahko smatra, da je novoletna bitka v vzhodni Galiciji in ob besarabski bojni črti, o kateri iz lahko umljivih vojaških razlogov dnevna poročila niso mogla objavljati temeljitih podatkov, končana.

Naše orožje je zmagovalo na vseh točkah 130 km širokega bojišča. Naša nad vso hvalo vzvišena pehota, nositeljica vseh odločilnih bojev, podpirana zelo razumno in spretno po topništvu, je vzdržala vse postojanke proti krajni veliki premoči.

Velika novoletna bitka na severovzhodu se je pričela 24. decembra lani in je trajala, prekinjena le posamezne dni z odmori artiljerije, do 15. januarja, toraj skupno 24 dni. Veliko polkov je stalo v tej dobi skozi 17 dni v najljutejšem boju. Povelja ruskim četam, izpovedi ujetnikov in cela vrsta uradnih in poluradnih izjav iz Petrograda potrjuje, da je zasledovalo rusko vojno vodstvo z ofenzivo svojih južnih armad velike vojaške in politične namene.

Tem namenom so odgovarjale tudi množine ljudi, ki jih je nastavljal sovražnik proti našim bojnim črtam. Žrtvoval je, ne da bi bil dosegel kak uspeh, vsaj 70.000 mož na mrtvih in ranjenih in nam je prepustil skoraj 6000 ujetih borilcev.

Po sestavi čet so zmage v novoletni bitki deležni vsi rodovi monarhije.

Sovražnik zbira zopet ojačenja proti vzhodni Galiciji.

Sicer na severovzhodu nobenih posebnih dogodkov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Domače in tuje novice.

Vabilo na cerkveni koncert, ki ga priredi slavna godba c. in kr. 87. pešpolka, dne 23. januarja 1916 v kapiteljski cerkvi v Novem mestu, s prijaznim sodelovanjem gospe Pavle Lovše in cerkvenega mešanega zbora. — Vspored: 1. Wagner: Poročna godba iz Parsivala. 2. Bach: Sarabanda, za godala. 3. Sattner: Arija iz Oratorija Assumptio, poje gospa Pavla Lovšetova. 4. Massenet: Angelus. 5. Händel: Largo za Violino solo, orkester in orgle. 6.

Gounod: Bariton solospjev z orkestrom. 7. Keler Bela: Molitev. 8. Händel: Slavnostni zbor iz Oratorija „Mesija“ 9. Beethoven: Sonata za godala. 10. Haydn: Arija iz Oratorija „Stvarjenje“, poje gospa Pavla Lovše. 11. Kienzl: Blagor jim, ki jih preganjajo. 12. Kremser: Hvalnica. 13. Gruber: Credo in Sanctus iz pastoralne maše op. 45., mešan zbor, orkester in orgle. 14. Cesarska. — Začetek ob pol 5. uri popoldne. Cene: Sedeži po 3, 2 in 1 krono. Stojišča po 50 vinarjev. Preplačila se hvaležno sprejmejo. Vstopnice se bodo prodajale v soboto in v nedeljo popoldne v knjigarni J. Krajec nasl. in v nedeljo popoldne v zakristiji v kapiteljski cerkvi. Čisti dohodek se bo porabil za podporo udov, sirot in invalidov III. armadnega zbora. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi prošt dr. Seb. Elbert. — Vabi se tudi občinstvo iz bližnje in daljne okolice na ta lep koncert.

Vinogradniški tečaj priredi v nedeljo dne 30. t. m. c. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky na Trebelnem s sledečim sporedom: Zjutraj po prvi sv. maši: Predavanje: „o zatiranju peronosporo z ozirom na pomanjkanje galice“. Po predavanju: praktične vaje v suhem cepljenju trt za kmetijske mladeniče. — Popoldne po kršanskem nauku: Praktično razkazovanje in vaje v suhem cepljenju in v režnji trt na mestu, v vinogradu.

Predstavo z zelo mičnim sporedom v korist „Rdečemu križu“ in zavodu za oslepele vojake priredi Slov. katol. izobraževalno društvo v Metliki v nedeljo 23. jan. ob 3. uri popoldne v dvorani „Hranilnice in posojilnice v Metliki“.

Umrla je nenadoma v Novem mestu preblagorodna gospa Kontesa Valburga Claricini pl. Dornpacher roj. pl. Claricini Dornpacher 18. t. m. ob 8. uri zjutraj. Pogreb je bil v četrtek 20. januarja ob pol 5. uri popoldne. Naj počiva v miru!

Umrla je v Celju gospa Margareta Vaupotič, stara 80 let, mati c. kr. okr. višjega zdravnika g. dr. J. Vaupotiča v Novem mestu. Naj počiva v miru! Zaostalim naše sožalje!

„Glasbena Matica“. Gosp. J. Rijavec je lahko obolel, zato se koncert na korist goriškim beguncem ne vrši 16. t. m., ampak v soboto 22. januarja t. l. Vstopnice veljajo tudi za ta dan.

Znamenje časa — pomanjkanje usnja. Trgovcu Francu Seidlmu v Rudolfovem je bil iz žage na ločenski cesti vkrađen več metrov dolg transmijski jermen vreden preje 300 K sedaj gotovo več. Žaga vsled pomanjkanja usnja stoji. Škoda je velika. Kar je ta žaga poleg ceste je bil enak jermen že sedaj drugič izmaknen.

Otrok vsled opeklin umrl. Frančiška Šime iz Dol. Straže je pustila v zapečku svojo dveletno hčerko Reziko. Obleka te deklce se je vnela in je zadobila opekline. Vsled teh opeklin je otrok umrl. Pazite na otroke!

Kaša na trgu. Dekleta Marija Luzar in Ana Medle iz Potovrla ste zahtevali za firkelj kaše na novomeškem trgu po eno krono. Bile so radi privijanja cen z zaporom kaznovane. Cena kaše je liter 40 vinarjev.

Pri predstavah živih slik, ki jih je zopet prav lego uprizoril g. A. Zamparo dne 17. januarja, se je nabralo 12 kron in 8 vin. za Rdeči križ. Prisrčna hvala!

Tatovi so v gori. Po gorah zidanicah so začeli ljudje krasti. Zato so se nastavile straže mladih fantov in starčkov. Tako so stražili tudi v Pangrčgumu. Da bi pa bil Janez Kirn bolj varen, je vzel tudi svojo puško, ktero ni bil oddal oblastvu, s sabo. Ko pride z drugimi tremi do neke zidanice, zapazi tam človeka. Zavpije „kdo je“ in sproži, ter odtečejo vsi pogumni stražarji. Kirn je pri tej priliki sprožil na soseda, kateri je tudi stražil. Prebil mu je samo klobuk in je le sreča, da ni dobil strel v glavo. Drugič ne prenačliti se. Za plačilo je fant ob puško in dobil je tudi zapor.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, reg. zadruga z neomejeno zavezo, je imela meseca dembra 1915 denarnega prometa 490.893 K 61 h; vložilo se je 82.925 kron 25 h, a dvignilo pa 87.764 kron 73 h. Posojil je bilo danih 13 strankam 7998 kron.

Ustavljeno je prevzemanje zavrtkov za sledeče urade vojne pošte: 16, 34, 45, 46, 49, 95, 170, 190, 211, 233, 308, 317.

Zvezda Merkur. Med zvezdami se planet Merkur malokedaj vidi. A te dni se lahko najde na večernem nebu. Iskati pa ga je treba takoj v mraku, ker zaide že takoj po šesti uri. Stoji prav nizko nad obzorjem. Najti ga ni težko. Najprej zagledaš Večernico; na levi, višje od nje, sveti se veličasten Jupiter; na desni, nižje od Večernice pa se blešči zvezda Merkur z rumeno lučjo. Ker ni v bližini nobene druge svetle zvezde, ni mogoče zgrešiti Merkurja.

Vojaške vesti. Jožef Jenič iz Rakovnika št. 6, obč. Šmihel-Stopiče, M. 9. A. 7. lovski bataljon, je baje padel, a uradnega potrdila še ni. — Jakob Zobeč, 17. pp., posestnikov sin iz Dan št. 21. pri Ribnici, ki se je bojeval tudi v Galiciji, je bil na laški fronti od šrapnela zasut 11. novembra, so ga še odkopali, a je vsled ran pozneje v lazaretu umrl. — Janez Ovniček, Orehek št. 26, piše svoji ženi Frančiški, da se nahaja zdrav v ruskem ujetništvu v Čembaru, gub. Penza, in da je črkostavec Franc Pintar, Novo mesto št. 106, z njim. — Franc Hrovat, Birčna vas št. 9, 17. pp. 3. komp., je pisal nazadnje 30. avg. 1914, potem nobenega glasu o njem. „Rdeči križ“ pa je naznanil, da je v Merwu, Transkaspia, Turkestan. S tem so vse govorice, da ga je raznesla granata, da so ga videli pasti, ovržene. Tudi drugi, ki žaljujejo po svojih, naj ne obupajo; marsikateri se bo še oglasil.

Ponavljajo se slučaji, da se dvakrat, trikrat in tudi večkrat razsodi o vložitnih predlogih za oproščenje od črnovojne službe za eno in isto osebo. Tega krivi so po večini za to prosoja mesta, katera za eno in isto osebo za oprostitev od vojaške, oziroma črnovojne službe ob enem ali pa v kratkih presledkih od časa do časa pri vojnem ministrstvu ali pri ministrstvu za domobranbo neposredno ali tudi potom glavarstva, trgovskih zbornic itd., zaprosijo. Večinoma se vlagajo take prošnje prepozno in se nadlegujejo potem ministrstva s pogoni in brzojavkami. Ker ne postopajo tako le podjetja in firme, ampak tudi zasebniki, se županstvu naroča, da prizadetim strankam v danem slučaju naroči, da tako postopanje sploh opustijo.

Ureditev poselskega vprašanja. Mesto Budimpešta gré za tem, da uredi poselsko vprašanje in da se dožene različne nepravilnosti, ki so nastale vsled vojne. Policija je oskrbela poselske knjižice s fotografijami. V zadnjem času se je pogostokrat dogodilo, da so bile ukradene poselske knjižice in so tako s tujimi knjižicami preskrbljeni lopovi izvajali različne tatvine.

Franc Sakser obsojen veleizdajništvu. „Wiener Zeitung“ prinaša: C. kr. deželna sodnija v kazenskih zadevah Dunaj je na predlog c. kr. državnega pravdnštva Dunaj odredila v prid sodniji c. in kr. 5. armadnega poveljstva vršeti se kazenski stvari zoper Franca Sakserja, izdajatelja lista „Glas Naroda“ v Novem Jorku, zaradi zločina po § 58 c k. p. in § 327 v k. p. v zmislu § 2 cesarske naredbe od 9. junija 1915, d. p. I, št. 156 v varstvo pravice države na odškodnino zaplembe vsega, obtožencu Francu Sakser spadajočega na Avstrijskem ležečega premakljivega in nepremakljivega premoženja.

Povišanje pasjega davka. Praški mestni svet je sklenil, da poviša za leto 1916 pasji davek, in sicer za vse pse za zabavo na 20 kron in za pse čuvaje pa na 10 kron. V notranjem mestu se mora plačati davek tudi za pse čuvaje 20 kron.

Pridobivajte nam novih naročnikov na „Dol. Novice“!

Belokranjski - vestnik. -

Iz Adlešič 14. jan. — 10. t. m. pisal je Miko Crnič, fant iz Bednja h. št. 10., svoji materi vojno dopisnico, katero je oddal še 17. novembra na pošto, in v kateri ji sporoča, da je v italijanskem ujetništvu, da je bil ujet sv. Martina dan, in da je živ in zdrav.

V bolnišnici v Kamniku pa se zdravi Frančišek Požek, sin našega mizarja Mih. Požeka iz Dolenjec h. št. 27., ki je bil tudi ranjen na italijanskem bojišču.

Kako ugodno vreme imamo ta mesec, nam pričuje to, da cveto pri nas marjetice, jegulci (jegličji), teloh in jeternik. Minuli torek prinesla so popoldne šolska deca v šolo polno cvetja teloha in jeternika in to ob času, ko smo imeli ta mesec v drugih letih navadno najhujšo zimo. To pa ni čudno, ko imamo tako toplino, vsaj smo imeli ta mesec do danes zjutraj ob 7. uri samo dvakrat nekaj zime to je, da je bil toplomer pod ničlo, največ danes 2°C.

G. Jure Šterk, veletrgovca na Vinici, poslal je za minule praznike naši cerkvi v dar 6 litrov cerkvenega olja, ki je vredno pri sedanjih draginjah čez 50 kron, kar naj mu Bog obilo povrne.

Dopisi.

Mirna peč. — 16. januarja je dobila naša nova cerkev prvi notranji okras, sv. križev pot; ni sicer nov, a je še prav lep; tudi ni posebno umetniški, a vendar popolnoma zadovoljiv. — Blagoslavljanje se je vršilo na kar najslovesnejši način. Štirinajst parov mož je neslo v sprevedu okrog cerkve štirinajst postaj križevega pota; dekleta Marijine družbe so spremljale spreved s prižganimi svečami. Po obhodu je veleč. g. o. Pavel pojasnil v lepem govoru zgodovino križevega pota in njegov namen in pomen in vspodbujal vernike, naj v dneh britkosti radi premišlujejo trpljenje našega Odrešenika. Po končanem govoru je bil blagoslov, nato sv. maša in „Te Deum“. Vso slovesnost je zelo povzdignilo lepo petje domačega, nekoliko pomnoženega zbora. Resna pobožnost se je kaj lepo skladala s splošnim razpoloženjem; kajti danes nosijo možje sv. križev pot, jutri se morajo odzvati klicu domovine in iti v vojaške. Dal Bog, da bi se prav kmalu vrnil molit svetih križev pot — v zahvalo!

Iz laškega bojišča piše kadet Janko Muha s 1. jan. 1916 svojemu prijatelju: Dragi! Slovesno, veličastno smo sprejeli novo leto 1916. Opolnoči je šlo vse moštvo iz barak k strelskemu obzidju. Ko je zletela iz najvišjega vrha proti zvezdnatemu nebu tretja raketa, so zagrmeli po celi naši fronti „hura“ klici, da je odmevalo med visokimi gorami. Naši sosedje na visoki gori tam na desni in doli vzhodju na levi so se nam pridružili s „hura“ klici in salvami. Naša artiljerija je poslala za novoletno darilo Italjanom petnajst granat. Gotovo si radoveden kako se je zadržal pri vseh teh ovacijah naš nasprotnik... Moj dragi, tako je bil miren, kot bi ga sploh ne bilo blizu. Ne rečem dvakrat, da se ne bi preplašenim Taljančkom pripetilo kaj neprijetnega... Šele čez kake pol ure so se toliko ojunčili, da so s slabotnimi glasovi pozdravili svojo „zavoženo“ domovino. Vnovič so zagrmeli na naši strani „hura“ in „slava“ klici mogočni Avstriji, da se je stresalo ozračje — rakete so prekrizavale nebo in razsvetljevale snežno okolico.

Slovesno, veličastno smo sprejemali novo leto. Pričakujemo, da nam prinese lepših dni, kot smo jih imeli v preteklem letu... Domislil sem se veselih in žalostnih dni, ki sem jih preživel v preteklem letu:

Težko sem se poslovil sredi januarja preteklega leta od svoje matere, od svojih ljubih šolarjev in prijateljev, težko sem se ločil od prijaznega Ajdovca. Britke so bile prve ure moje vojaške izobrazbe v januarjem in februarjem mrazu v Ljubljani in tam gori v mrzlih Brežah na Koroškem. Strašno so bile ure, ki sem jih preživel že letošnjo zimo tu v visokih gorah, kadar so razsajali viharji in grmele lavine. Toda bili so tudi dnevi in ure tako lepi in veseli, da mi ostanejo vedno v spominu! — Domislil sem se svojih tovarišev, ki so z mano vred uživali sladkosti in britkosti vojaškega stanu. Mnogo izmed njih je darovalo v preteklem letu domovini na oltar svoje življenje... „Zlato srce, Štefan Hočevnar iz Semiča na Dolenjskem, moj najdražji prijatelj, tudi Ti si med slednjimi!“

Novo leto nastopamo... Kaj vse me čaka v tem letu? Bolj kakor pretekla leta moram misliti na to leto, ko stojim na novega leta dan na bojišču.

Kaj vse me čaka? — Gosto, neprozorno je zagrinjalo, ki nam prikriva pogled v bodočnost. „Le On tam gori ve samo...“

*

Nadalje piše z dne 2. jan. svojemu prijatelju: Dragi! 2. januarja smo zopet oprtali svoje nahrbtnike in odšli za dva tedna na odpočitek. Isti dan opoldne so nam poslali Italjani za slovo petnajst šrapnelčkov, toda brez vsake škode. Lepo smo si uredili gori v „štelungah“ stanovanja in življenje, zato smo se kar nekam težko poslovili... Toda ne smem se potožiti — tudi tu se počutim prav dobro. V teh štirih tednih, kar smo bili v štelungah, se je tu precej izpremenilo. Zrastlo je več ličnih barak. Poleg pekarije imamo sedaj tudi klavnico, kopališče in celo električno luč. Sedaj gradijo veliko zabavalšče. Tu notri bo kino-gledališče, čitalnica, prodajalna; godba bo prirejala zabavne večere in ob nedeljah bo skupna služba božja. Moštvo ki bo prišlo sem doli na odpočitek, se ne bo le telesno opočilo, ampak tudi duševno razvedrilo.

Stanujem v „častniški baraki“. Podobna je malemu hotelu. Na obeh straneh dolge veže so sobice za 2 ali 4 gospode. Stene so znotraj nalepljene z belim papirjem in vsak si poleg tega opremi po svojem okusu stene s slikami. Skoro vsak večer se zberemo v eni ali drugi sobici ter zapojemo, da je veselje. Poznaš me! Vedno in povsodi sem rad zapel, ko sem bil doma in tudi sedaj sem ves srečen, kadar sem v družbi veselih pevcev. V prostem času pišem, čitam ali slikam.

Moštvo dela le od 7. ure zjutraj do 3. ure popoldne na cesti, sicer je prosto. Dovolj časa ima, da se počije, zašije in osnaži. No, prav to zadnje je jako potrebno, zato je neprecenljive vrednosti lepo urejeno kopališče in „zatiralec golazni“. Zlepa in zgrda je treba gori v štelungah ljudi pripravljati k temu, da se brijejo, strižejo in umivajo. Tu je šlo gladko! V par dneh so izgledali možje in fantje, kot bi se vrnili iz „urlauba“. 7. januarja se je odelo naše selo v praznično odejo. Obiskal nas je „Armeegruppenkommandant“.

Vreme imamo že več dni prav lepo in tudi ne premrzlo. Doli v dolini še vedno nimajo snega. Od tam doli smo prejeli danes prve letošnje cvetke „črni teloh“. Gotovo imate tudi na Dolenjskem mlo zimo.

Lepe pozdrave Tebi, prijateljem in znancem!

Raznotero.

Pretresljiva izpreobrnitev. Angleški katoliški listi so objavili nedavno zanimiv slučaj, ki kaže, kako milost božja deluje tudi na krivoverce. Blizu fronte na severnem Francoskem so pripeljali v bolnišnico katoliškega Angleža, ki je zahteval, da se mora takoj spovedati. Ondotni župnik ni razumel angleščine. Naročil je ranjencu po tolmaču, naj obžaluje grehe, ker mu v tem slučaju potem sme dati sv. obvezo.

Anglež je pa vstrajal in se hotel na vsak način obtožiti svojih grehov. Povedal jih je po angleško, navzočega častnika je pa prosil, naj pove to spoved duhovniku po francosko. Protestantski častnik je bil vsled ponižnosti in odkritosti umirajočega tako ganjen, da je izrekel željo, da hoče tudi postati katoličan. Duhovnik: „Jaz vas ne morem tako hitro sprejeti v katoliško Cerkev“. — „Ali bi pa to storili, če bi bil jaz v smrtni nevarnosti?“ vpraša anglikanski častnik. — „Seyeda,“ pravi župnik. — „No torej; jaz moram še danes nazaj v strelski jarek“. Župnik mu da hitro kratko navodilo s pripomnjo, da ga bo pozneje, ko se vrne, temeljiteje poučil. Nato se je častnik slovesno odpovedal dosednji svoji krivi veri ter bil pogojno krščen. Ves srečen se je nato podal v strelski jarek. Še isti dan mu je granata končala življenje.

Otroci izdajatelji časopisa. V neki vasi na Nemškem je prišel učitelj na lepo misel. Dal je od svojih učencev izgotoviti neko vrsto časopisa, to se pravi, otroci so morali tedensko poročilo o vseh dogodkih v vasi tolikokrat prepisati, kolikor mož je iz te vasi odšlo na bojišče. Poroča se o vsem in vsakem. Svojci napišejo k temu še pozdrav in časopis se odpošlje. Tako izvedo vsi enako, kar bi radi vedeli. To se razume, da ga vsi sprejemajo s hvalečnostjo in priznanjem. V mnogih vaseh Thüringa posnemajo ta zgled.

Mobilizacija žen. Vse avstrijske ženske organizacije bodo v bližnjih dneh vojnemu ministru stavile bistveno enake predloge o ženskem delu zadaj za fronto. Kot prvi predpogoj za pomnoženo žensko delo v gospodarstvu in javnih službah stavijo zahtevo, da se izpopolni varstvo mater in mladine, da bodo žene novo delo opravljale brez skrbi. Žene bodo za javno delo mobilizirane v treh skupinah: ročno in strojno delo, delo izobraženih, v tretjo skupino pridejo ženske moči za socialne dobrodelne naprave. Žene bodo storile na vseh teh poljih obilo dobrega, ko bodo popolnoma spoznale resnost časa. Mnogo žen je to spoznanje že dobilo in take so kakor nalašč za javno delo. Predlogi ženskih organizacij zahtevajo, naj se najprvo določi in pokaže, kje povsod bi se dalo žensko delo porabiti, razdelitev delovnega časa (gospodinje naj bi hodile delat samo popoldne), pa tudi naprave za varstvo mater in mladine bi se moralo izpopolniti in bi jih v dobi ženskega dela morala podpirati država.

Razvedrilo.

Sladki spomini. Gost: „Čudno je gledati vašega hišnega hlapca, kako on snaži obuvalo! Dela z rokami ravnotako, kakor bi igral na violino!“ Gostilničar: „Resnica! Bil je namreč popreje godec-virtuoz!“

Prepir. „Ne domišljuj si vendar toliko, grda Katra! Kaj se ponašaš toliko ti ciganka, umazana in zanikerna, klepetulja, zver in pošast! To, kar si ti, sem že jaz zdavnaj bila!“

Najboljše delo. „Kako se godi tvojemu sinu, gledališkemu skladatelju?“ — „Hvala, izvrstno! Pred kratkem je napisal svoje najboljše delo, ki mu je prineslo velikansko premoženje.“ — „Kaj poveš! Kakšno delo je pa bilo to?“ — „Ženidbena ponudba v Dol. Novicah!“

Slab strelec. „Tristo medvedov, kako pa strelaš rekrut, da nikdar ne zadeneš! Kaj si po svojem poklicu?“ — „Krojač sem, gospod lajtnant!“ — „No, potem bi pač moral dobro zadeti; saj si se vendar učil nit devati v šivanko!“ — „Je že res, gospod lajtnant, ampak ne na 300 korakov daljave!“

Ni vedno priporočljivo. „Ali je resnica gospod doktor, da je škodljivo in nevarno, si barvati osivele lase?“ — „Za nekatere ljudi je to pač zares nevarno! Na primer: moj brat si je samo enkrat namazal in pobarval lase in brke in je dobil takoj strašno bolezen — vdovo s šestimi otroci!“

Darovi

za nagrobni spomenik pokojnemu preč. g. Mihaelu Barbo.

Gospa Marija Novak, posestnica v Novem mestu, 2 K; preč. g. Ivan Plevaneč, župnik v p., Vel. Gaber, 10 K. — Bog plačaj!

Darovi

za kip presladkega Srca Marijinega v kapiteljski cerkvi v Novem mestu.

Preč. g. Leop. Kolbezen v Črnomlju 10 K. Povrni Marija!

Loterijske številke.

Gradec, 5. januarja 30 81 11 45 55
Trst, 12. januarja 61 83 79 66 23

Velika svota denarja 154-0-47

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Hiša na prodaj!

Hiša v Novem mestu, Dolga ulica št. 18, se iz proste roke proda. — Po malem odplačilu bi se zamoglo tudi na čisto majhne obroke plačevati. — Več se izve 108-3-3 v Mestni hranilnici v Novem mestu.

Krasno

sadno drevje

hruške in jabolane, ima naprodaj Ant. GLOBELNIK, posestnik v Bršlinu, p. Rudolfovo. — Na zakasnelo naročitev se ne bo moglo ozirati. 111-3-2

Les žlahtnega kostanja

kupuje po najvišji ceni L. Koroschetz v Mariboru, Reiserstrasse Nr. 23. 112-0-1

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ali ne, ter obrestuje po

4¹/₂ %

1-0-42

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.